

Дорошук Г.А.

к.е.н., доцент

Граціотова Г.О.

аспірант

Одеський Національний Політехнічний університет

ПОТЕНЦІАЛ ЗМІН: ВИДИ ТА ІНСТРУМЕНТИ

В сучасних умовах ринкової економіки важко уявити підприємство, яке могло б домогтися успіху в довгостроковій перспективі без проведення змін. Підприємства постійно реалізують великий спектр змін різної спрямованості і з різною інтенсивністю в залежності від ситуації, в якій вони виявляються в той чи інший період свого існування: зміна товарів і послуг, зміна технології, зміни в організаційному середовищі та інші. Разом з тим, особлива роль організаційних змін полягає в тому, що саме ці зміни спрямовані на підвищення гнучкості і швидкості адаптації підприємства до умов зовнішнього середовища, його здатності справлятися з погрозами і вчасно використовувати можливості, що відкриваються.

Питання потенціалу змін досліджували такі науковці, як Д.К. Воронков [2,3], О.І. Гарафонова [1], І.А. Ігнат'єва, Г.І. Кіндрацька, Б.М. Мізюк, В.Д. Немцов, Г.В. Осовська, К.І. Редченко, М.Г. Саєнко, О.Л. Фіщук та інші.

Аналіз робіт вчених і дослідників, які розглядали управління змінами, показав відсутність комплексних досліджень управління змінами в умовах розвитку потенціалу підприємства. У зв'язку з цим сучасна теорія управління змінами повинна бути більш детально проаналізована на основі концепції управління організаційними змінами в контексті розвитку потенціалу.

Потенціал підприємства (в найзагальнішому сенсі) - сукупність знаходяться в розпорядженні підприємства «стратегічний» ресурсів, що мають визначальне значення для можливостей і меж функціонування підприємства в тих чи інших умовах.

Одним різновидом потенціалу підприємства є потенціал змін. По суті, потенціал змін певним чином співвідноситься з потенціалом підприємства в цілому, адже характеризує можливості здійснення змін у всіх сферах діяльності підприємства, тобто у всіх його підсистемах. Отже, його можна розглядати як запас, кошти, резерв, можливості, що дозволяють здійснити перехід від попереднього стану підприємства до його нового стану через здійснення змін [1, с.83].

Формування потенціалу змін підприємства — це процес ідентифікації та створення спектру підприємницьких можливостей щодо змін, його структуризації та побудови певних організаційних форм, задля стабільного розвитку та ефективного відтворення.

Д.К. Воронок стверджує, що потенціал змін - це сукупність можливостей для переходу від поточного стану підприємства в новий стан в майбутньому в процесі розвитку, причому цей перехід забезпечується наявністю у підприємства ресурсів, які можуть бути використані для здійснення змін: матеріальних, фінансових, інноваційних, інформаційних, людських, організаційних і т.д [2].

Для пошуку інструментів управління змінами доцільно розглянути різні види потенціалу змін, які пропонуємо класифікувати згідно напрямам методі управління змінами [3, с.42].

Перша група. Види потенціалу змін, спрямованих на людей та культури.

Потенціал менеджменту – система управління підприємством, призначена для реалізації стратегічних цілей і сформульована в місії підприємства.

Трудовий потенціал – величина можливої участі працівників у виробництві з урахуванням їх психофізіологічних особливостей, рівня професійних знань, накопиченого досвіду при наявності необхідних організаційно-технічних умов.

Творчий потенціал працівників – це потенціал (внутрішній ресурс) людини, здатність виявляти нові способи вирішення проблем або здатність думки не стереотипно.

Потенціал життєвого циклу підприємства - ситуація, коли суб'єкт господарювання має (або відсутні) об'єктивні передумови для подальшого успішного розвитку бізнесу.

Інструментами розвитку цих видів потенціалу є компетентнісний підхід до управління, управління цінностями, мотиваційні заходи, розвиток лідерства та емоційного інтелекту.

Друга група. Види потенціалу змін, спрямованих на структуру і стратегію.

Потенціал економічної безпеки – сукупність майнового і фінансового потенціалів підприємства, ресурсів (трудових, матеріальних, нематеріальних, фінансових тощо).

Підприємницький потенціал – здатність суб'єкта успішно займатися підприємницькою (комерційною) діяльністю на певному цільовому ринку.

Конкурентний потенціал – властивість підприємства, яке відображає можливості активного, динамічного саморозвитку в процесі цілеспрямованої діяльності в умовах динамічного зміни зовнішнього середовища.

Ресурсний потенціал – наявність людських, фінансових, матеріально-технічних, інформаційних та інших ресурсів у підприємства.

Потенціал маркетингу – кількісна оцінка, що відображає наявність у підприємства реальної можливості своєчасно відстежувати та оперативно реагувати на всілякі зміни в макро- і мікрориночній середовищі.

Фінансовий потенціал підприємства – це характеристика фінансового стану і фінансових можливостей підприємства.

Інструментами розвитку цих видів потенціалу є бенчмаркінг, аутсорсинг та ін.

Третя група. Види потенціалу змін, спрямованих на завдання і технологію

Логістичний потенціал – здатність підприємства реалізовувати логістичні функції і операції при досягненні максимально можливих кінцевих результатів і мінімально необхідних витрат.

Збутовий потенціал – наявність реальної можливості у підприємства виробляти і продавати товари.

Інноваційний потенціал підприємства – готовність і здатність підприємства здійснювати вперше або відтворювати ту чи іншу інновацію.

Виробничий потенціал підприємства - максимальний обсяг випуску, який, підприємство може зробити при даному обсязі факторів виробництва.

Інструментами розвитку цих видів потенціалу є ISO, технологія LEAN, реінжиніринг бізнес-процесів.

Потенціал змін - ключовий компонент концепції управління змінами. Він є основою реалізації властивості підприємства до розвитку і розглядається як сукупність можливостей для переходу підприємства від поточного стану до якісно нового, що забезпечується використанням матеріальних, фінансових, інноваційних, інформаційних, людських, організаційних ресурсів.

1. Управление изменениями: стратегический подход при формировании конкурентного потенциала предприятия и технология достижения успеха в инновациях / О. И. Гарафонова // Научный вестник Черниговского государственного института экономики и управления. Серия 1 : Экономика. - 2014. - Вып. 1. - С. 81-87.

2. Воронков Д. К. Управление змінами на підприємстві: теорія та прикладні аспекти: [монографія]. — Х.: ВД «ІНЖЕК», 2010. — 340 с. 9. Фролов С. С.

3. Воронков Д. К. Потенціал підприємства як основа реалізації змін в його діяльності // Культура народів Причорномор'я. — 2010. — № 195. — С. 41— 44